

**ІНСТИТУТ ЗАКОНОДАВСТВА
ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ**

**РЕФЕРАТИВНИЙ ОГЛЯД
ЄВРОПЕЙСЬКОГО ПРАВА
(Інформаційно–аналітичний дайджест)**

Випуск 4 (2019)

(жовтень–грудень 2019 р.)

Київ – 2019

УДК 341:061.1ЄС

Р45

СЕРІЯ «РЕФЕРАТИВНИЙ ОГЛЯД ЄВРОПЕЙСЬКОГО ПРАВА»

*Серію рекомендовано до друку (опублікування на сайті)
Вченою радою Інституту законодавства
Верховної Ради України (Протокол № 9 від 26 жовтня 2006 р.)*

Р45 **Реферативний** огляд європейського права : інформаційно–аналітичний дайджест / Вип. 4 (2019) (жов. – груд. 2019 р.) – К., 2019. – 35 с.

Серію «Реферативний огляд європейського права» запроваджено в Інституті законодавства Верховної Ради України з метою оперативного системного інформування державних органів, наукових установ та громадськості щодо прийняття європейських законодавчих актів, розвитку європейської правової доктрини та практики Європейського суду з прав людини.

Серію розраховано на народних депутатів України, депутатів місцевих рад, працівників секретаріатів комітетів і фракцій Верховної Ради України, помічників–консультантів народних депутатів України, а також фахівців, які працюють у сфері адаптації національного законодавства до норм європейського права.

УДК 341:061.1ЄС

РЕЗЮМЕ ВИПУСКУ

У першому розділі реферативного огляду подаються анотації новоухвалених актів Ради Європи. У зазначений період її увагу привернули, зокрема, питання правового захисту інформаторів в Європі, надання захисту та підтримки жертвам тероризму, діяльність Банку розвитку Ради Європи, питання збереження життя в Середземномор'ї, проблеми акушерського та гінекологічного насильства над жінками, трудової міграції зі Східної Європи та соціально-демографічні процеси в цих країнах тощо.

Серед нових документів ЄС, огляду яких присвячено другий розділ, – акти, що стосуються, зокрема: створення загальної бази європейської статистики на індивідуальному рівні, захисту осіб, які повідомили про порушення законодавства Союзу, зміни в діяльності ЄС після підписання Женевського акту Лісабонської угоди про найменування місць походження товарів та географічного значення тощо.

Третій розділ присвячено практиці Європейського суду з прав людини за скаргами проти України. За жовтень – грудень 2019 року ЄСПЛ ухвалив 2 рішення щодо України. Вони стосувалися порушення заборони катування (ст. 3), прав громадян на справедливий суд (ст. 6) та на свободу і особисту недоторканість (ст. 5).

ЗМІСТ

<i>ПЕРЕЛІК ОСНОВНИХ АБРЕВІАТУР ТА ТЕРМІНІВ</i>	6
<i>I. АКТИ РАДИ ЄВРОПИ</i>	8
<i>ДОКУМЕНТИ ПАРЛАМЕНТСЬКОЇ АСАМБЛЕЇ</i>	8
<i>Рекомендація 2162 (2019) від 1 жовтня 2019 р. «Удосконалення захисту інформаторів по всій Європі»</i>	8
<i>Резолюція 2303 (2019) від 2 жовтня 2019 р. «Захист та підтримка жертв тероризму»</i>	8
<i>Рекомендація 2164 (2019) від 2 жовтня 2019 р. «Захист та підтримка жертв тероризму»</i>	10
<i>Резолюція 2302 (2019) від 2 жовтня 2019 р. «Банк розвитку Ради Європи: сприяння створенню суспільства відкритого для всіх»</i>	11
<i>Резолюція 2305 (2019) від 3 жовтня 2019 р. «Збереження життя в Середземномор'ї: необхідність термінової реакції»</i>	13
<i>Резолюція 2306 (2019) від 3 жовтня 2019 р. «Акушерське та гінекологічне насильство»</i>	15
<i>Резолюція 2310 (2019) від 4 жовтня 2019 р. «Трудова міграція зі Східної Європи та її вплив на соціально-демографічні процеси в цих країнах»</i>	17
<i>II. ЗАКОНОДАВСТВО ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ</i>	20
<i>Регламент (ЄС) 2019/1700 Європейського Парламенту та Ради від 10 жовтня 2019 р. про створення загальної бази європейської статистики щодо осіб та домогосподарств за даними на індивідуальному рівні, створення спільної бази європейської статистики щодо осіб та домогосподарств за окремими даними, отриманих шляхом вибірки та внесення змін до Регламентів (ЄС) № 808/2004, (ЄС), № 452/2008, № 1338/2008 та скасування Регламентів (ЄС) № 1177/2003 і № 577/98</i>	20
<i>Директива (ЄС) 2019/1937 Європейського Парламенту та Ради від 23 жовтня 2019 року про захист осіб, які повідомили про порушення законодавства Союзу</i>	21
<i>Регламент (ЄС) 2019/1753 Європейського Парламенту та Ради від 23 жовтня 2019 року про діяльність Союзу після його приєднання до Женевського акту Лісабонської угоди про</i>	

<i>найменування місць походження товарів та географічні зазначення .....</i>	<i>23</i>
<i>III. ПРАКТИКА ЄВРОПЕЙСЬКОГО СУДУ З ПРАВ ЛЮДИНИ ЗА СКАРГАМИ ПРОТИ УКРАЇНИ .....</i>	<i>25</i>
<i>Рішення Європейського Суду з прав людини у справі «Радзевіль проти України» від 10 грудня 2019 року (заява № 36600/09) .....</i>	<i>25</i>
<i>Рішення Європейського Суду з прав людини у справі «Пікхун проти України» від 12 грудня 2019 року (заява № 63754/09)....</i>	<i>27</i>
<i>IV. РОЗВИТОК ДОКТРИНИ ЄВРОПЕЙСЬКОГО ПРАВА.....</i>	<i>30</i>
<i>Європейські лідери в пошуках «ідеальної Європи»?.....</i>	<i>30</i>

ПЕРЕЛІК ОСНОВНИХ АБРЕВІАТУР ТА ТЕРМІНІВ

ДЄС, Договір про ЄС – Договір про Європейський Союз.

ДФЄС – Договір про функціонування Європейського Союзу.

Євратом – Європейське Співтовариство з атомної енергії.

Європейська Рада – міждержавна складова Європейського Союзу, до якої входять глави держав чи урядів країн – членів ЄС та Голова Європейської Комісії. Європейська Рада збирається щонайменше двічі на рік під головуванням керівника держави чи уряду держави-члена, що головує в Раді.

Європейське Співтовариство (Співтовариство) – засноване згідно з Римським договором 1957 р. З 1993 р. цей термін було витіснено із загального вжитку терміном «Європейський Союз», тепер він застосовується для позначення міждержавного об'єднання держав-членів, які утворюють Європейський Союз.

Європейський Суд, ЄСПЛ – Європейський суд з прав людини.

Європейські Співтовариства – Європейське Співтовариство з Атомної Енергії, Європейське Співтовариство з вугілля та сталі, а також Європейське Економічне Співтовариство. Внаслідок їх злиття у 1967 р. цими трьома Співтовариствами керують єдині інституції, тому часто їх узагальнено називають «Європейське Співтовариство». Відколи у 2002 р. Європейське Співтовариство з вугілля та сталі припинило існування, фактично залишилося два Європейських Співтовариства.

ЄКПЛ – (Європейська) Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод.

ЄП – Європейський Парламент. Одна з семи інституцій Європейського Союзу (ст. 13 Консолідованої версії Договору про ЄС від 2010 р.). Є асамблеєю представників держав – членів ЄС, обирається прямим загальним голосуванням.

ЄС – Європейський Союз. Заснований згідно з Договором про Європейський Союз 1993 р. (інші назви – Маастрихтський договір, Договір про ЄС або ДЄС) зі змінами, внесеними Лісабонським договором від 13.12.2007 р.

КМ (Комітет міністрів) – Комітет міністрів Ради Європи.

Комісія, ЄК (Європейська Комісія) – одна з семи інституцій Європейського Союзу згідно з Договором про Європейський Союз зі змінами, внесеними Лісабонським договором від 13.12.2007 р.

ОБСЄ – Організація з безпеки і співробітництва в Європі.

ПАРЄ – Парламентська асамблея Ради Європи.

Рада (Рада ЄС) – одна з семи інституцій Європейського Союзу.

РЄ – Рада Європи.

I. АКТИ РАДИ ЄВРОПИ

ДОКУМЕНТИ ПАРЛАМЕНТСЬКОЇ АСАМБЛЕЇ

Рекомендація 2162 (2019) від 1 жовтня 2019 р. «Удосконалення захисту інформаторів по всій Європі»¹

Асамблея посилається на свою Резолюцію 2300 (2019) про удосконалення захисту інформаторів у всій Європі та Рекомендацію 2073 (2015) щодо удосконалення захисту інформаторів та відповідь Комітету Міністрів від 25 січня 2016 року.

Асамблея нагадує, що пропозиції викладені у Директиві Європейського Парламенту та Ради про захист осіб, які повідомляють про порушення законодавства Європейського Союзу, передбачають встановлення мінімальних загальних стандартів для забезпечення високого рівня захисту інформаторів в усіх державах-членах Європейського Союзу, яка набула чинності.

Щоб уникнути нового правового розриву в цій галузі Асамблея нагадує свою пропозицію та зобов'язує Комітет Міністрів розпочати підготовку до переговорів щодо застосування єдиного обов'язкового юридичного інструменту у цій галузі як Радою Європи так і Європейським Союзом. Цей інструмент має спиратися на згадану директиву з урахуванням роз'яснень та доповнень, запропонованих Резолюцією 2300 (2019).

Резолюція 2303 (2019) від 2 жовтня 2019 р. «Захист та підтримка жертв тероризму»²

Парламентська асамблея віддає шану всім жертвам, убитим, пораненим і/або травмованим під час терористичних нападів в ряді держав – членів Ради Європи і в усьому світі.

У своїх контртерористичних стратегіях уряди і парламенти повинні забезпечувати жертвам терористичних нападів

---

¹ Recommendation 2162 (2019) On improving the protection of whistle-blowers all over Europe. URL: <http://assembly.coe.int/nw/xml/XRef/Xref-XML2HTML-en.asp?fileid=28151&lang=en>

² Resolution 2303 (2019) Protecting and supporting the victims of terrorism. URL: <http://assembly.coe.int/nw/xml/XRef/Xref-XML2HTML-en.asp?fileid=28225&lang=en>

забезпечення належного захисту і підтримки з урахуванням їх конкретних фізичних, матеріальних, емоційних і психологічних потреб, непорушність основоположних прав людини та права на гідність. Крім того, держави-члени повинні гарантувати право всіх жертв на справедливість, розповсюдження правдивої інформації про терористичний акт та про жертв і відшкодування збитків.

Асамблея відзначає, що ряд існуючих правових документів не був повною мірою реалізований на практиці, і підкреслює необхідність більш послідовного і систематичного підходу до захисту і підтримки жертв тероризму у всіх державах-членах. Тому вона закликає держави-члени і держави-спостерігачі:

- присвоїти «жертвам тероризму» офіційне визнання особливою категорією жертв у загально узгодженій нормативно-правовій базі;
- розглянути можливість проведення перепису всіх осіб, постраждалих від нападу, незалежно від їх громадянства та статусу проживання, та інформувати їх про своє право доступу до правосуддя, умови компенсації та служб підтримки;
- надавати жертвам тероризму адекватну невідкладну та тривалу медичну, психологічну, матеріальну, юридичну та соціальну допомогу;
- гарантувати право жертв тероризму на справедливую реституцію, відшкодування чи компенсацію незалежно від рівня їх доходу та незалежно від їх місця проживання або національності, громадянства, та забезпечити аналогічне право для членів їх родини або бенефіціарів;
- забезпечити функціонування спеціалізованого громадського органу, що відповідає за задоволення потреб жертв тероризму шляхом всебічного, співчутливого та орієнтованого на жертву підходу;
- створювати багатомовні інформаційні послуги та матеріали, що окреслюють діяльність національних служб підтримки жертв;
- забезпечити належне фінансування державних органів, агентств та соціальних служб, неспецифічних для жертв тероризму, але з якими жертви тероризму можуть взаємодіяти;

- забезпечити координацію між відповідними державними органами;
- розглянути можливість створення гуманітарних фондів, що впливають із спеціальних звернень про пожертви, або, принаймні, контролювати їх умови, щоб забезпечити ефективне використання коштів, залучених громадськістю;
- протидіяти тероризму та різним формам підбурювання, відповідно до Резолюції 2221 (2018) «Про протидію тероризму через шкільні програми та кампанії з підвищення обізнаності»;
- вживати відповідних заходів для досягнення соціального визнання та пам'яті жертв, наприклад, через музеї, меморіали та медалі;
- допомагати громадянському суспільству та, зокрема, неурядовим організаціям, які беруть участь у наданні підтримки жертвам тероризму, для покращення надання послуг, пов'язаних з правосуддям, для підтримки жертв та їхніх сімей та інших бенефіціарів;
- ратифікувати статтю 13 Конвенції Ради Європи про запобігання тероризму.

Асамблея вважає, що ті, хто пережив терористичні напади повинні брати активну участь у всіх заходах щодо запобігання радикалізації, що призводить до насильницького екстремізму, у всіх державах-членах.

Рекомендація 2164 (2019) від 2 жовтня 2019 р. «Захист та підтримка жертв тероризму»³

Парламентська асамблея посилається на Резолюцію 2303 (2019) «Захист та підтримка жертв тероризму» та вітає заходи, які вживаються державами – членами Ради Європи щодо сприяння їх стратегіям боротьби з тероризмом, конкретним заходам забезпечення належного захисту та допомоги жертвам тероризму.

Асамблея вважає, що для забезпечення належного захисту жертв терористичних актів у всіх державах-членах необхідно більш стійке виконання своїх зобов'язань. Тому Асамблея закликає Комітет міністрів:

---

³ Recommendation 2164 (2019) Protecting and supporting the victims of terrorism. URL: <http://assembly.coe.int/nw/xml/XRef/Xref-XML2HTML-en.asp?fileid=28226&lang=en>

– рекомендувати державам-членам:

реалізувати переглянуті вказівки Комітету міністрів щодо захисту жертв терористичних актів від 19 травня 2017 року на ініціативній основі;

сприяти повному виконанню статті 13 Конвенції Ради Європи про запобігання тероризму;

зміцнювати міжнародне співробітництво з метою кращого обміну інформацією між національними службами компенсацій, уникати ситуацій подвійної компенсації та координувати допомогу;

ділитися передовою практикою, досвідом через Раду Європи та Європейський Союз, щоб дозволити міжнародній спільноті вчитися на унікальному досвіді окремих держав;

надавати пріоритет вдосконаленню підтримки транскордонних жертв тероризму у майбутніх реформах;

– пришвидшити роботу над створенням мережі єдиних контактних пунктів для обміну процедурною інформацією щодо правового становища жертв тероризму в юрисдикціях держав-членів, а також відповідних держав поза межами Європи;

– вивчити за погодженням з Європейським Союзом можливість прийняття Європейської хартії про права жертв тероризму для сприяння визнанню, спілкуванню та координації дій у більшості європейських країн.

Асамблея закликає надалі надавати повну інформацію про роботу з протидії тероризму та захисту жертв, що проводиться Комітетом Міністрів та відповідними комітетами та робочими групами.

Резолюція 2302 (2019) від 2 жовтня 2019 р. «Банк розвитку Ради Європи: сприяння створенню суспільства відкритого для всіх»⁴

Банк розвитку Ради Європи (БРРЄ), створений у 1956 році як частина угоди Ради Європи, обслуговує 41 державу-член та підтримує соціальні інвестиції. За більш ніж шість десятиліть роботи банк накопичив унікальний та всебічний досвід роботи з проектами в різних країнах з різним рівнем розвитку,

---

⁴ Resolution 2302 (2019) The Council of Europe Development Bank: contributing to building a more inclusive society. URL: <http://assembly.coe.int/nw/xml/XRef/Xref-XML2HTML-en.asp?fileid=28219&lang=en>

інституційним потенціалом та соціальними потребами. Парламентська Асамблея закликає БРРЄ продовжувати масштабувати свої інвестиції в країнах, які потребують більшої технічної допомоги та підтримки розвитку власного інституційного потенціалу.

Асамблея повністю підтримує постійні зусилля БРРЄ щодо зміцнення сталого та всеохоплюючого зростання, інтеграції біженців, переміщених осіб та мігрантів, а також ініціатив в «зелених інвестиціях» у світлі Порядку денного ООН 2030 та Паризької кліматичної угоди. Асамблея вважає, що тривалі дискусії щодо наступного плану розвитку БРРЄ на 2020-2022 роки дають можливість більш чітко виділити роль, яку Банк може відігравати в колективній мобілізації зацікавлених сторін для досягнення цілей сталого розвитку ООН.

Асамблея висловлює жаль з приводу того, що деякі держави-члени (Андорра, Вірменія, Австрія, Азербайджан, Монако, Російська Федерація, Україна та Великобританія) ще не приєдналися до БРРЄ, і закликає ці вісім держав переглянути свою позицію в інтересах їх населення.

Асамблея високо оцінює широке використання інноваційних фінансових інструментів БРРЄ, пряме фінансування місцевих органів влади в державах-членах та державно-приватному партнерстві для проектів соціального та сталого розвитку.

Асамблея вітає розсудливе управління капіталовими ресурсами та резервами БРРЄ. Вона зазначає, що регулярний розподіл щорічного прибутку до резервів дає можливість банку поступово збільшувати свою спроможність фінансувати більше проектів, що мають високу соціальну цінність.

Асамблея віддає належне професійному та ефективному персоналу БРРЄ, який відданий місії банку і має найважливіше значення для здійснення його амбіцій на майбутнє.

З огляду на вищезазначені міркування, Асамблея рекомендує Правлінню БРРЄ:

– продовжувати раціоналізувати управління банком з метою оптимізації його внутрішньої структури за для більш гнучкого та швидкого легкого прийняття рішень;

– посилити стратегію банку щодо надання допомоги державам-членам у подоланні причин та наслідків соціально-економічної нерівності; досягнення більшої територіальної згуртованості у наданні державних послуг як у міських, так і в сільських районах, зокрема, щодо доступу до освіти, охорони здоров'я, житла, мобільності та зайнятості; розгляд можливостей посилення кредитної діяльності, спрямованої на розвиток багатовимірних молодіжних центрів, які надають професійну консультацію та соціальну допомогу, сприяти громадянській активності, культурному розмаїттю та рівним можливостям на основі Рекомендації СМ / Rec (2015) 3;

– посилити підтримку банку щодо створення нових можливостей для бізнесу в складній обстановці з низькою процентною ставкою, для залучення коштів за допомогою «тематичних» облігацій із конкретними соціальними цілями та подальшого розвитку внутрішніх інструментів скринінгу / оцінювання в галузі навколишнього середовища, соціального управління та оцінки. перетворити ризики на можливості;

– зміцнювати зв'язки з Радою Європи та вивчати варіанти для покращення прозорості роботи БРРЄ, наприклад, через загальні канали комунікації та залучення нових держав до приєднання до банку;

–більш широко використовувати ноу-хау, створені різними науково-дослідними установами та аналітичними центрами.

Асамблея сподівається отримати письмову відповідь Правління БРРЄ на вищезазначені рекомендації.

Резолюція 2305 (2019) від 3 жовтня 2019 р. «Збереження життів в Середземномор'ї: необхідність термінової реакції»⁵

Парламентська асамблея звертає увагу на трагедію, що сталася в Середземному морі та свої Резолюції 1872 (2012) «Життя, втрачені в Середземному морі: хто несе відповідальність?», 1999 (2014) «Човен, що залишився на смерть: дії та реакції», 2000 (2014) «Про масштабне прибуття змішаних міграційних потоків на італійські береги», 2050 (2015) «Людська трагедія в

---

⁵ Resolution 2305 (2019) Saving lives in the Mediterranean: the need for an urgent response. URL: <http://assembly.coe.int/nw/xml/XRef/Xref-XML2HTML-en.asp?fileid=28228&lang=en>

Середземномор'ї: необхідні негайні дії» та 2088 (2016) «Середземне море: вхідні двері до нелегальної міграції».

27 червня 2018 року Асамблея провела термінову дискусію під назвою «Міжнародні зобов'язання держав – членів Ради Європи: берегти життя в морі» та прийняла кілька документів, які стосуються вирішення ситуації в Середземному морі та необхідності пошуку засобів захисту його екосистеми.

Асамблея глибоко стурбована з приводу великої кількості життів, втрачених у Середземному морі мігрантами, які відчайдушно намагаються дістатися до Європи на імпровізованих катерах. Вона закликає держави-члени дотримуватися своїх міжнародних зобов'язань та координувати зусилля щодо захисту людського життя на морі.

Асамблея вітає угоду між державами – членами Європейського Союзу «Про переселення людей, врятованих у морі неурядовими організаціями (НУО)» та закликає більше країн приєднатися до цієї угоди. Асамблея вітає готовність середземноморських держав до співпраці.

Асамблея закликає держави-члени:

- закріпити принцип порятунку чоловіків, жінок та дітей у Середземномор'ї вище політичних та інших міркувань та визнати як дію, що є необхідною гарантією виконання загальних принципів, що лежать в основі поваги до життя людини та допомоги людям, що знаходяться в смертельній небезпеці;

- приділяти особливу увагу допомозі вразливим категоріям біженців та мігрантів, таким як діти, люди з ЛГБТ спільнот, жінки, інваліди та особи, які потребують особливої медичної чи психологічної підтримки;

- розпочати створення нової рятувальної місії Європейського Союзу;

- відповідно до Конвенції Ради Європи про боротьбу з торгівлею людьми вживати спільні заходи щодо припинення торгівлі людьми та боротьби з людською контрабандою у співпраці з іншими міжнародними організаціями;

- поважати умови міжнародних конвенцій, зокрема Міжнародної конвенції про морський пошук та рятування,

Протоколу проти контрабанди мігрантів сушею, морем та повітрям, що доповнює Конвенцію ООН проти транснаціональної організованої злочинності;

– підтримувати всі пропозиції, спрямовані на впровадження більш ефективного переїзду, і таким чином розподіляти відповідальність за управління міграцією на основі надійної та ефективної солідарності;

– забезпечити, щоб ці ініціативи приймалися з повним дотриманням принципів, викладених Асамблеєю в її попередніх резолюціях та рекомендаціях;

– гарантувати, що будь-які вжиті заходи, які відповідають стандартам та принципам, запропонованим міжнародними партнерами;

– дозволяти неурядовим організаціям виконувати свої рятувальні місії в Середземномор'ї, визнаючи їх спроможність;

– збільшити регулярні та легальні маршрути до Європи за допомогою програм переселення, гуманітарної візи та більш швидких процедур возз'єднання сімей;

– переглянути програми з тренінгів, фінансування, забезпечення обладнання та матеріально-технічної підтримки, що надаються Лівійською береговою охороною Європейським Союзом та його державами-членами.

Асамблея також закликає Європейський Союз прискорити роботу над переглядом Дублінського регламенту, узгодженням та стандартами безпечних переїздів із третіх країн. Також, рекомендує майбутнім президентам Європейського Союзу приділяти більший пріоритет припиненню випадків смертності, яких можна уникнути у Середземному морі.

Резолюція 2306 (2019) від 3 жовтня 2019 р. «Акушерське та гінекологічне насильство»⁶

Агентство Європейського Союзу з основоположних прав повідомляє, що кожна третя жінка в Європі є жертвою гендерного

---

⁶ Resolution 2306 (2019) Obstetrical and gynaecological violence. URL: <http://assembly.coe.int/nw/xml/XRef/Xref-XML2HTML-en.asp?fileid=28236&lang=en>

насильства, що є порушенням прав людини, проявом гендерної дискримінації і має довгострокові наслідки для життя жертв.

Парламентська асамблея заявляє про свою непохитну підтримку Стамбульської конвенції Про протидію насильству по відношенню до жінок.

Акушерське і гінекологічне насильство є однією з форм насильства, яка вже давно існує, але ігнорується. В умовах конфіденційності медичної консультації або під час пологів жінки стають жертвами практики, яка носить насильницький характер або може бути сприйнята як така. Повідомлялося також про сексистську поведінку в ході медичних консультацій.

Асамблея високо оцінює роботу медичного персоналу і їх відданість справі. Вона визнає, що умови їх роботи в медичних установах можуть бути важкими через брак персоналу, обмежених ресурсів і надмірного робочого навантаження, що може позначатися на лікуванні пацієнтів і, зокрема, жінок, які готуються народжувати. Проте вона висловлює жаль з приводу всіх форм насильства по відношенню до жінок, включаючи гінекологічне та акушерське насильство, і закликає вжити всіх необхідних профілактичних заходів та забезпечити дотримання прав людини всіх людей, зокрема в контексті охорони здоров'я.

Асамблея повністю підтримує передову практику ВООЗ, і закликає до її поширенню в державах – членах Ради Європи.

Асамблея закликає держави-члени зробити наступні кроки:

- боротися з дискримінацією за будь-яких ознак у доступі до медичної допомоги загалом;

- забезпечувати, щоб медична допомога надавалася з повагою до прав людини і людської гідності під час медичних консультацій, лікування та пологів;

- закликати міністерства, що відповідають за охорону здоров'я, збирати дані про медичні процедури під час пологів і випадках гінекологічного та акушерського насильства, проводити розслідування з цього питання;

- поширювати передовий досвід, пропагований ВООЗ, і звертатися до національним медичним асоціаціям з проханням обговорити це питання і сформулювати рекомендації щодо

попередження гінекологічного та акушерського насильства, зокрема через посередництво комісії щодо заохочення дбайливого підходу в області гінекології;

- проводити інформаційно-просвітницькі кампанії, присвячені правам пацієнтів, а також попередження та припинення сексизму і насильства по відношенню до жінок, у тому числі гінекологічного та акушерського насильства;

- приймати і застосовувати законодавство про інформовану згоду пацієнтів і їх право на інформацію на різних етапах медичних процедур, якщо це ще не зроблено;

- забезпечувати належне фінансування медичних установ;

- забезпечувати спеціальну підготовку акушерів-гінекологів та підвищувати обізнаність про гінекологічне та акушерське насильство в рамках цієї підготовки;

- передбачити механізм розгляду скарг на гінекологічне та акушерське насильство, що виключає будь-яке посередництво, і передбачити санкції;

- підписати, ратифікувати та виконувати Стамбульську конвенцію для тих держав, які ще не зробили цього;

- виконати Рекомендацію CM/Res (2019) 1 Комітету міністрів про попередження сексизму та боротьбу з ним.

Асамблея рекомендує неурядовим організаціям продовжувати свої зусилля по підвищенню рівня обізнаності та інформування громадськості з метою запобігання всіх форм насильства по відношенню до жінок і боротьби з ними, включаючи насильство в гінекології і в акушерстві.

Резолюція 2310 (2019) від 4 жовтня 2019 р. «Трудова міграція зі Східної Європи та її вплив на соціально-демографічні процеси в цих країнах»⁷

Трудова міграція зі східноєвропейських країн до країн – членів Європейського Союзу та інших європейських країн є складним явищем, яке має як позитивні, так і негативні наслідки. До позитивних наслідків для східноєвропейських можна віднести

---

⁷ Resolution 2310 (2019) Labour migration from eastern Europe and its impact on socio-demographic processes in these countries. URL: <http://assembly.coe.int/nw/xml/XRef/Xref-XML2HTML-en.asp?fileid=28250&lang=en>

зменшення рівня безробіття та соціальної напруги; постійні грошові перекази, які на індивідуальному рівні підвищують рівень життя сімей вдома та, на національному рівні, покращують баланс торгівлі з країн походження; можливі інвестиції в спільні підприємства; та просування культури цих країн за кордоном.

Проте існують негативні наслідки, які не можна ігнорувати. Деякі країни відчують «відтік мізків», зменшення чисельності населення або брак внесків до соціальних фондів, що може стати проблемою в довготривалій перспективі. Такі країни можуть зіткнутися з серйозними соціальними проблемами у сім'ях та місцевих громадах. Особливо хвилююче становище дітей, залишених батьками, які емігрували у пошуку роботи.

Парламенська асамблея пропонує національним парламентам регулярно контролювати імплементацію Європейської соціальної хартії (переглянутої).

Що стосується мігрантів, Асамблея:

- закликає національні парламенти регулярно оцінювати ситуацію в державах-членах щодо трудової міграції та пом'якшувати негативні наслідки цієї міграції, в тому числі шляхом створення робочих місць у секторах, боротьби з поганою практикою управління та корупцією, шляхом впровадження законодавчих реформ, що заохочують повернення кваліфікованих робітників та запобігання торгівлі людьми, особливо жінками;

- закликає владу країн емігрантів, вжити невідкладних заходів для підтримки вразливого населення, особливо сімей, постраждалих через від'їзд основного годувальника, для запобігання сімейної кризи;

- закликає до вдосконалення систем соціального догляду та підтримки з метою запобігання нехтуванню дітьми, залишеним батьками, які працюють за кордоном.

- заохочує органи державної влади створити системи підтримки потенційних трудових мігрантів, в тому числі громадські кампанії з підвищення обізнаності, канали комунікації, щоб інформувати трудових мігрантів про нові можливості у своїх країнах;

- пропонує урядам прийняти політику щодо сприяння поверненню та переселенню трудових мігрантів у свої країни

походження, які визнають та підтверджують їхній професійний досвід, набутий за кордоном.

Зважаючи на те, що більшість країн походження мігрантів не є членами Європейського Союзу, Асамблея пропонує Європейському Союзу враховувати як позитивні, так і негативні наслідки трудової міграції при розробці своєї політики мобільності праці. Вона закликає інституції Європейського Союзу включити конкретні заходи у свої програми співробітництва та плани дій, адресовані державам – членам Ради Європи, що не є членами Європейського Союзу, з яких походять трудові мігранти Європейського Союзу.

Що стосується країн емігрантів, Асамблея закликає:

– докласти всіх зусиль для припинення неофіційної міграції робочої сили, яка може, в гірших випадках, призвести до форм сучасного рабства та торгівлі людьми;

– державні органи докласти більше зусиль щодо інтеграції трудових мігрантів з метою посилення позитивного впливу трудової міграції та сприяти різноманітності та спільному проживанню.

Асамблея закликає до запровадження європейського паспорта біженця за єдиним зразком розробленим Радою Європи.

Нарешті, Асамблея, нагадує про Резолюцію 2175 (2017) та Рекомендацію 2109 (2017) «Міграція як можливість європейського розвитку» та пропонує національним парламентам врахувати викладені у них рекомендації.

Асамблея нагадує про своє запрошення посилити співпрацю між Радою Європи, Міжнародною організацією міграції, Міжнародною організацією праці, Організацією економічного співробітництва та розвитку та Європейським Союзом з метою сприяння позитивному іміджу мігрантів. в Європі шляхом розвитку спільної діяльності в галузі людського, економічного та соціального розвитку.

II. ЗАКОНОДАВСТВО ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ

Регламент (ЄС) 2019/1700 Європейського Парламенту та Ради від 10 жовтня 2019 р. про створення загальної бази європейської статистики щодо осіб та домогосподарств за даними на індивідуальному рівні, створення спільної бази європейської статистики щодо осіб та домогосподарств за окремими даними, отриманих шляхом вибірки та внесення змін до Регламентів (ЄС) № 808/2004, (ЄС), № 452/2008, № 1338/2008 та скасування Регламентів (ЄС) № 1177/2003 і № 577/98⁸

Статистичні дані та показники є основою відповідальної політики. У контексті стратегії Європа-2020 та посилення економічного управління соціальні показники відіграють важливу роль у інформуванні та підтримці основних пріоритетів Союзу. Ці пріоритети стосуються, зокрема, інклюзивного та сталого зростання, створення робочих місць; соціальної згуртованості; зменшення бідності, нерівності та соціального відчуження; включення людей з обмеженими можливостями до суспільства тощо. Зокрема, необхідність зведення соціальних показників забезпечить створення надійної статистичної бази для моніторингу ефективності політики, запровадженої Союзом та державами-членами при вирішенні названих пріоритетів. Відтак, цей Регламент встановлює загальні положення створення європейської статистики щодо осіб та домогосподарств на основі індивідуальних даних, зібраних за допомогою вибірки щодо названих вище груп осіб та їх домогосподарств.

Цей Регламент не застосовується до перепису населення відповідно до Регламенту (ЄС) № 763/2008.

Збір даних організовується державами-членами у таких сферах як працевлаштування; рівень доходу та умови життя;

---

⁸ Regulation (EU) 2019/1700 of the European Parliament and of the Council of 10 October 2019 on establishing a common framework for European statistics relating to persons and households, based on data at individual level collected from samples, amending Regulations (EC) No 808/2004, (EC) No 452/2008 and (EC) No 1338/2008 of the European Parliament and of the Council, and repealing Regulation (EC) No 1177/2003 of the European Parliament and of the Council and Council Regulation (EC) No 577/98. URL <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/HTML/?uri=CELEX:32019R1700&from=EN>

охорона здоров'я; освіта, доступ до інформаційно-комунікаційних технологій тощо. Регламент передбачає порядок збору даних, етапи, подання звітів Європейській Комісії і т.д.

Для імплементації цього Регламенту Союз надає компетентним органам держав-членів гранти на розробку та/або впровадження і вдосконалення своєчасного збору даних, розробку методологій ведення статистики, збирання та складання статистичних даних за вищезазначеними сферами. Фінансове забезпечення на період 2014-2020 рр. передбачено відповідно до статті 7 Регламенту (ЄС) № 99/2013, статті 16 Регламенту (ЄС) № 1296/2013, статті 6 Регламенту (ЄС) № 1291/2013, статті 58 Регламенту (ЄС) №1303/2013, статті 5 Регламенту (ЄС) № 282/2014 та статті 6 Регламенту (ЄС) 2017/825.

Цей Регламент передбачає також внесення змін до Регламенту (ЄС) № 452/2008, внесення поправок до Регламенту (ЄС) № 1338/2008 та скасування Регламенту (ЄС) № 577/98 та регламенту (ЄС) № 1177/2003 з 31 грудня 2020 року.

Цей Регламент є обов'язковим до виконання в повному обсязі.

Цей Регламент набуває чинності на двадцятий день після опублікування в «Офіційному віснику Європейського Союзу» та вступає в дію з 1 січня 2021 року.

Директива (ЄС) 2019/1937 Європейського Парламенту та Ради від 23 жовтня 2019 року про захист осіб, які повідомили про порушення законодавства Союзу⁹

Метою цієї Директиви є вдосконалення застосування законодавства та політики Союзу в окремих сферах, шляхом встановлення загальних мінімальних стандартів для забезпечення високого рівня захисту людини, яка повідомила про порушення законодавства Союзу, а саме про порушення, що підпадають під дію актів Союзу, які стосуються таких сфер як закупівля, фінансові послуги, продукти та ринки; запобігання відмиванню коштів та фінансуванню тероризму, безпека продукції та відповідність стандартам, безпека транспорту, охорона навколишнього середовища, захист від впливу радіації та ядерна безпека, безпека

---

9 Directive (EU) 2019/1937 of the European Parliament and of the Council of 23 October 2019 on the protection of persons who report breaches of Union law. URL:<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/HTML/?uri=CELEX:32019L1937&from=EN>

харчових продуктів, кормів та здоров'я тварин, охорона здоров'я, захист споживачів, захист конфіденційності та особистих даних, захист мереж та інформаційних систем. Також про порушення, що зачіпають фінансові інтереси Союзу, про які йдеться у статті 325 ДФ ЄС та порушення, пов'язані з внутрішнім ринком, про які йдеться у статті 26 ДФ ЄС, включаючи порушення правил конкуренції та правил державної допомоги у державах-членах, а також правопорушень на внутрішньому ринку.

Положення цієї Директиви застосовуються, якщо інше не передбачено в галузевих актах Союзу.

Директива поширюється на осіб, які працюють у приватному і державному секторі та їм відома інформація про порушення на робочих місцях; осіб, які повідомляють або публічно розголошують інформацію про порушення в трудовій сфері, які вже були припинені; осіб, які сповістили про порушення під час працевлаштування на місцях, де інформація про порушення стала відома в процесі відбору, конкурсу, співбесіди тощо.

Особи, які повідомляють про порушення, мають право на захист відповідно до цієї Директиви за умови, що вони:

- мали всі підстави вважати, що інформація, подана про порушення, була достовірною на час її повідомлення та підпадає під дію цієї Директиви; і

- опублікували попередження, або оприлюднили його.

Без шкоди для діючих зобов'язань щодо дозволу анонімного повідомлення за законодавством Союзу, компетентні органи держав-членів зобов'язані приймати анонімно подані сповіщення щодо порушення та розслідувати його.

Інформація про порушення може бути подана через внутрішні канали та процедури звітності. Держави-члени рекомендують передавати попередження через зовнішні канали звітності, якщо можливо таким чином вжити ефективні дії, у зв'язку з порушенням і якщо особа, яка сигналізує, вважає, що немає ризику відплати. Держави-члени забезпечують, встановлення каналів та процедур для внутрішньої звітності та подальших спостережень юридичними особами, після консультацій та погодження із соціальними партнерами, якщо це передбачено національним законодавством.

Держави-члени самостійно призначають органи, компетентні отримувати такі повідомлення для забезпечувати зворотній зв'язок із інформатором, здійснювати моніторинг та надавати відповідний захист інформаторам.

Держави-члени забезпечують, щоб компетентні органи публікували на своїх веб-сайтах доступну інформацію про: (a) умови, за яких надається право на захист відповідно до цієї Директиви; (b) контактні дані для використання зовнішніх каналів інформування; (c) процедури, що застосовуються під час подання повідомлень про порушення; (d) режим конфіденційності, що застосовується до сповіщень, та інформації, що стосується обробки персональних даних; (e) подальші заходи; (f) доступні процедури правового захисту для тих, хто планує звітувати; (g) заява, яка чітко пояснює умови, за яких особи, які подають звіт до компетентного органу отримують захист від відповідальності у разі порушення конфіденційності; (h) контактні дані інформаційного центру або єдиного незалежного адміністративного органу.

Ця Директива набуває чинності на двадцятий день після опублікування в «Офіційному віснику Європейського Союзу».

Регламент (ЄС) 2019/1753 Європейського Парламенту та Ради від 23 жовтня 2019 року про діяльність Союзу після його приєднання до Женевського акту Лісабонської угоди про найменування місць походження товарів та географічні зазначення¹⁰

Цей Регламент встановлює правила та процедури дій Союзу після підписання Женевського акта Лісабонської угоди про найменування місць походження товарів і географічні зазначення (далі - Женевський акт).

Згідно акту географічне зазначення є знаком, що наноситься на упакування продукту і засвідчує його високу якість, багаторічну традицію виробництва й особливий зв'язок з територією, де його виготовляють.

---

¹⁰ Regulation (EU) 2019/1753 of the European Parliament and of the Council of 23 October 2019 on the action of the Union following its accession to the Geneva Act of the Lisbon Agreement on Appellations of Origin and Geographical Indications. URL <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/HTML/?uri=CELEX:32019R1753&from=EN>

Відтепер, держави-члени можуть вимагати від Європейської Комісії зареєструвати або навпаки виключити із Міжнародного реєстру захищені та зареєстровані географічні вказівки щодо товарів їхньої території. Такий запит може бути поданий фізичною чи юридичною особою, зазначеній у статті 5 Женевського акту, або бенефіціаром, як визначено у статті 1 Женевського акту, або за власною ініціативою. На основі запитів Комісія приймає акти про виконання. Ці виконавчі акти приймаються відповідно до результатів проведеної експертизи.

Комісія оцінює кожну реєстрацію, про яку їй повідомило Міжнародне бюро, стосовно географічних зазначень, зареєстрованих у Міжнародному реєстрі. Оцінка проводиться протягом чотирьох місяців з дати реєстрації географічного зазначення у міжнародному реєстрі та не включає оцінку інших специфічних положень Союзу щодо розміщення продукції на ринку, зокрема щодо медичних та фітосанітарних стандартів, стандартів маркетингу чи маркування харчових продуктів.

Протягом чотирьох місяців з дня опублікування міжнародної реєстрації органи влади держави-члена або країни, яка не є договірною стороною, або фізична чи юридична особа, яка має законний інтерес та входить до Союзу, може заперечити рішення Комісії щодо реєстрації географічних зазначень. Комісія, залежно від обставин, відкидає необґрунтовані скарги та приймає рішення про захист географічного зазначення за допомогою виконавчого акта.

Географічне зазначення, зареєстроване в Міжнародному реєстрі, має правовий захисту на території Союзу.

Цей Регламент є обов'язковим до виконання в повному обсязі у всіх країнах-членах.

Регламент набуває чинності на двадцятий день після опублікування в «Офіційному віснику Європейського Союзу».

ІІІ. ПРАКТИКА ЄВРОПЕЙСЬКОГО СУДУ З ПРАВ ЛЮДИНИ ЗА СКАРГАМИ ПРОТИ УКРАЇНИ

Рішення Європейського Суду з прав людини у справі «Радзевіль проти України» від 10 грудня 2019 року (заява № 36600/09)¹¹

Заява про порушення положень Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, зокрема:

ст. 6 «Право на справедливий суд».

Обставини справи

Заявник, Борис Радзевіль, 1936 р.н. до своєї смерті у 2016 році він проживав у м. Одесі. Справа стосувалася провадження проти заявника за наїзд на пішохода, який помер від завданих тілесних ушкоджень.

Проти заявника було порушено провадження у вересні 2002 року, після того, як він відвідав лікарню, щоб дізнатись про особу потерпілого та пояснив присутньому там працівникові міліції, що здійснив наїзд на пішохода автомобілем випадково. Проте, під час судового розгляду заявник заперечив, що наїхав на потерпілого, і вказав, що той раптово впав на його смугу руху після того, як зустрічний автомобіль проїхав повз них з підвищеною швидкістю.

В грудні 2006 року заявника було засуджено за порушення правил дорожнього руху, що спричинило смерть потерпілого, та призначено йому покарання у виді чотирьох років позбавлення волі, але заявник його не відбув у зв'язку із амністією.

Засуджуючи заявника, суд першої інстанції, головним чином, обґрунтовував своє рішення показаннями свідків. Суд також послався на твердження працівника міліції про добровільне зізнання заявника, відображене у «поясненнях», підписаних ним у відділку міліції. Суд оцінив твердження працівника поліції як правдиві, проте виключив «пояснення» з обсягу доказів, оскільки вони не були належним процесуальним документом. Подана заявником скарга на його засудження була безуспішною, так само,

---

¹¹ Judgment of the European Court of Human Rights in CASE OF RADZEVIL v. UKRAINE (Application № 36600/09). URL: <http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-198882>

як і його запит про допуск двох різних адвокатів представляти його в цих провадженнях. Заявник подав касаційну скаргу, яка була відхилена Верховним Судом України в січні 2009 року.

На підставі положень статті 6 Конвенції заявник скаржився, що йому не було забезпечено справедливого суду з таких причин: його право не свідчити проти себе не було дотримано, і йому було свавільно відмовлено у вільному виборі свого захисника. Заявник також вказував на надмірну тривалість кримінального провадження проти нього.

Згідно пункту 70 Загальних принципів Суд вважає, що в цілому кримінальне провадження проти заявника було справедливим у розумінні положення статті 6 Конвенції.

Згідно пункту 80 загальних принципів порушення відповідного положення Конвенції стосовно права на захист не було.

Відтак Суд встановлює відсутність порушення статті 6 Конвенції (право на справедливий суд) щодо справедливості кримінального провадження проти заявника. Проте Суд встановлює порушення статті 6 Конвенції щодо надмірної тривалості кримінального провадження проти заявника.

Рішення Суду

Суд визнає заяву прийнятною;

Суд постановляє про відсутність порушення статті 6 Конвенції щодо справедливості кримінального провадження щодо заявника;

Суд постановляє, що було порушення статті 6 Конвенції стосовно тривалості кримінального провадження щодо заявника;

Суд постановляє державі-відповідачу виплатити заявнику протягом трьох місяців з дня набрання остаточного рішення законної сили згідно з пунктом 2 статті 44 Конвенції 500 євро (п'ятсот євро) для перерахунку у валюту держави-відповідача за ставкою, що застосовується на дату врегулювання, плюс будь-який податок, який може нараховуватися, стосовно моральної шкоди;

з моменту закінчення вищезгаданих трьох місяців до розрахунку за вказаною сумою сплачуватимуться прості відсотки за ставкою, що дорівнює граничній ставці позики Європейського

центрального банку протягом періоду інфляції плюс три відсоткові пункти;

Суд відхиляє решту вимог заявника про справедливе задоволення.

Рішення Європейського Суду з прав людини у справі «Пікхун проти України» від 12 грудня 2019 року (заява № 63754/09)¹²

Заява про порушення положень Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, зокрема:

ст. 3 «Заборона катування»;

ст. 5 «Право на свободу та особисту недоторканість»;

ст. 6 «Право на справедливий суд».

Обставини справи

Заявник, 1980 р.н., проживає у місті Дніпро та працював поліцейським до 2006 р.

25 вересня 2006 року проти заявника було порушено кримінальне розслідування щодо незаконного зберігання зброї.

У ході кримінального розслідування заявника кілька разів заарештовували та затримували за рішеннями суду, а пізніше звільнили з правоохоронних органів 13 березня 2009 р.

Тим часом проти заявника було порушено кримінальну справу та висунуто обвинувачення у вбивстві, погрозі та зловживанні владою.

30 листопада 2009 р. заявника було затримано поліцією у зв'язку з новими звинуваченнями у крадіжці вогнепальної зброї.

3 грудня 2009 р. Ленінський районний суд м. Дніпропетровська (далі – районний суд) призначив запобіжний захід у вигляді тримання під вартою.

28 січня 2010 року районний суд провів слухання у відсутності заявника та його захисника та продовжив термін тримання під вартою до чотирьох місяців, тобто до 30 березня 2010 року. Заявник оскаржив це рішення.

---

¹² Judgment of the European Court of Human Rights in CASE OF PIKHUN v. UKRAINE (Application № 63754/09). URL: <http://hudoc.exec.coe.int/eng?i=004-54433>

4 лютого 2010 року Дніпропетровський апеляційний суд (далі – обласний суд) повернув без розгляду апеляційну скаргу заявника.

26 лютого 2010 року під час підготовчого засідання районний суд повернув справу на додаткове розслідування. Суд також призначив продовження терміну тримання заявника під вартою без мотивування.

12 липня 2010 року матеріали справи були знову передані до суду першої інстанції.

4 жовтня 2011 року районний суд визнав заявника винним у вбивстві, крадіжці та незаконному застосуванні вогнепальної зброї та засудив до чотирьох років позбавлення волі.

13 грудня 2011 року обласний суд скасував вищезазначений вирок та направив справу до суду першої інстанції для повторного розгляду.

22 листопада 2013 року районний суд визнав заявника винним у крадіжці вогнепальної зброї, але звільнив його від кримінальної відповідальності через закінчення встановлених законом строків.

20 лютого 2014 року обласний суд скасував вищезазначений вирок та повернув справу до суду першої інстанції на новий розгляд.

За інформацією заявника, 11 грудня 2018 року суд першої інстанції припинив провадження проти нього з огляду на зняття звинувачення.

Згідно з наявними матеріалами, під час судового розгляду суд провів вісімдесят шість слухань, які стосувалися суті справи. Крім того, було відкладено шістдесят шість слухань, оскільки обвинувачений, потерпілий, експерт чи свідок не з'явилися. У цих випадках суд першої інстанції призначив примусовий виступ свідків, але безрезультатно. Двадцять один раз судові засідання було відкладено через відсутність заявника чи його захисника. У вісімнадцять випадків слухання було відкладено через нездатність судді розглядати справу (участь у інших провадженнях, щорічна відпустка, вихід із справи, закінчення терміну повноважень). Остання оголошена перерва у судовому засіданні призвела до продовження часу розгляду справи приблизно в один рік та шість місяців.

Крім того, Заявник скаржився, що з ним жорстоко поводитися працівники міліції і що не було проведено ефективного розслідування щодо його скарг.

Рішення Суду

Суд встановив:

Порушення статті 3 Конвенції (заборона катування) у зв'язку із жорстоким поводженням із заявником з боку працівників міліції.

Порушення статті 3 Конвенції у зв'язку з неспроможністю органів влади провести ефективне розслідування щодо скарг заявника на жорстоке поводження з ним з боку працівників міліції.

Порушення пункту 1 статті 5 Конвенції (право на свободу та особисту недоторканність) щодо тримання заявника під вартою відповідно до рішення Ленінського районного суду м. Дніпропетровська 26 лютого 2010 року.

Порушення пункту 4 статті 5 Конвенції щодо обох рішень Ленінського районного суду м. Дніпропетровська від 28 січня 2010 року та рішення Дніпропетровського обласного апеляційного суду від 4 лютого 2010 року.

Порушення пункту 1 статті 6 Конвенції (право на справедливий суд) щодо надмірної тривалості кримінального провадження проти заявника.

Суд постановив державі-відповідачу виплатити заявнику протягом трьох місяців наступні суми, що будуть перераховані у валюту держави-відповідача за курсом, який застосовується на дату розрахунку:

(i) 11 700 євро (одиннадцять тисяч сімсот євро), плюс будь-який податок, який може нараховуватись на цю суму;

(ii) 1000 євро (одна тисяча євро) плюс усі податки, які можуть нараховуватись на цю суму;

Суд відхиляє решту вимог заявника про справедливе задоволення.

Наданий вище перелік загроз, на нашу думку, детермінує певну трансформацію останнім часом ідеї європейської інтеграції. Так, у минулому Європа, як політико-правове явище, максимально співпадало з географічними межами континенту. Наразі висувається ідея радикального розширення територіальних меж Європи, а також плекається надія щодо політико-правової «європеїзації» величезного євразійського простору. Відтак, у XXI столітті суто територіальний критерій вважається доцільним замінити приналежністю, принаймні частковою, до європейської політико-правової культури? Разом з тим, напевно, художня література або балет є її складовими. Однак, історична традиція організації місцевого самоврядування – магдебурзьке право – так. Щодо дискусії про припустимість ідентифікації Росії з Європою дотримуємось позиції Алена Безансона, знаного французького історика, що юнаком захопився комунізмом, а пізніше піддав його критиці, та який має у своєму доробку десятки праць з історії Росії, України, СРСР: «Не історикам вирішувати, належить Росія до Європи чи ні (вони сперечаються про це вже три століття); це повинна вирішити сама Росія. Її історія вчить нас, що їй не можна вірити на слово: в цьому випадку слід судити лише по справах»¹⁵

Роботи цього дослідника є вкрай актуальними, на наше переконання, в контексті обговорення історико-правових чинників перспектив суттєвого поглиблення співпраці ЄС та РФ. Вважаємо за доцільне розлоге цитування його роботи «Кордони Європи на сході та російське питання».

«В епоху перед примусовою (накинutoю зверху) європеїзацією в Росії бракувало попередньо згаданого історичного досвіду, який був спільний для всієї Європи (католицизм, численні міста та магдебурзьке право, Ренесанс, інститут права приватної влади тощо). Щоб Росія стала європейською, все мало бути створене державою. Звідси беруть корінь і сумніви багатьох європейських мислителів: для них Росія

%D0%BA%D0%BB%D1%96%D0%BC%D0%B0%D1%82%D0%B8%D1%87%D0%BD%D1%83-%D0%BF%D0%BE%D0%BB%D1%96%D1%82%D0%B8%D0%BA%D1%83-%D0%BF%D1%80%D1%96%D0%BE%D1%80%D0%B8%D1%82%D0%B5%D1%82%D0%BE%D0%BC-%D0%B3%D0%BE%D0%BB%D0%BE%D0%B2%D1%83%D0%B2%D0%B0%D0%BD%D0%BD%D1%8F-%D0%B2-%D1%94%D1%81/a-49369136.

¹⁵ Алєн Безансон Россия – европейская страна? URL: <http://www.strana-oz.ru/2004/5/rossiya---evropeyskaya-strana#s1>.

нових часів була штучною конструкцією, що імітує певні форми, які є результатом розвитку європейської цивілізації, що відтворює певний етап цієї цивілізації, при одночасній відсутності солідної на це бази. В цій цивілізації, якщо забракне стимулів ззовні, зовнішньої сили, все розпадається, розкладається, повертається до стану інерції та маразму. На думку російського історика Ключевського, Петро Великий хотів, «щоб холоп, залишаючись холопом, чинив вільно та зухвало», – ця суперечність дала фатальні наслідки.

Чим більше Росія нагадувала Європу зовнішньо, тим менше вона була подібною на неї внутрішньо.

Йдеться про те, до якої межі можна дозволити Росії «піти задалеко». Відповідь звучить: не далі, ніж це окреслено її сучасними кордонами. Там пролягає червона лінія. Це не означає, що у випадку її порушення Європа оголосить війну, – однак вона перестане трактувати Росію як партнера, а почне вважати її противником.

Якщо Росія доведе, що вона – держава миролюбна, керована на пристойних засадах, то її пропозиція щодо членства в Європі перестане породжувати тільки недовіру. Партнерство означає розширення торгового, культурного, технологічного обміну. Воно означає повернення до найкращого періоду перед 1914 роком, коли Дягілев зачарував Париж, а *Credit Lyonnais* спрямовував французькі заощадження до Москви. Саме про таку Росію мріяла цариця Катерина та Пушкін.

Партнерство може бути плідним за умови, що його створення відбуватиметься крок за кроком і у формі навчання. Надмірний поспіх та брак необхідної стратегії могли б загрожувати обом сторонам. Я не дуже розумію наполягання панів Талбота, Сороса чи Закса, на думку яких Захід повинен безумовно та ентузіастично йти назустріч Росії. В цій грі вирішальну роль грає вона сама. Тимчасом від 1991 року виглядає на те, що грає вона не надто чесно»¹⁶.

---

¹⁶ Алєн Безансон. Кордони Європи на сході та російське питання. Часопис «І». 1997. №10. URL: <http://www.ji.lviv.ua/n10texts/bezanson.htm>.

¹⁶ «From Lisbon to Vladivostok». Putin Envisions a Russia–EU Free Trade Zone. 25.11.2010. URL: <https://www.spiegel.de/international/europe/from-lisbon-to-vladivostok-putin-envisions-a-russia-eu-free-trade-zone-a-731109.html>

Втім, лідери Німеччини та Франції протягом останнього десятиліття поступово, втім невпинно йшли назустріч пропозиції В. Путіна про формування гармонічної економічної спільноти від Лісабона до Владивостока (2010 рік)¹⁷. Так, 2016 року Канцлер Німеччини Ангела Меркель, що 2010 року ще скептично оцінювала подібну інтеграцію, заявила про бажання створити спільний економічний простір саме в цих межах¹⁸. Президент Франції Емманюель Макрон пішов ще далі та запропонував створення Європи від Лісабона до Владивостока, що зумовлює формування не лише спільного економічного, а й загалом політико-правового простору¹⁹. Незважаючи на макронівську характеристику РФ як глибоко консервативного проекту, що протистоїть проекту ЄС, через кібер-атаки та дестабілізацію демократії²⁰. Незважаючи на події останніх п'яти років, які свідчать про безкарність за порушення норм міжнародного права: анексію Криму; окупацію частини Донецької та Луганської областей; масові порушення прав людини на цих територіях; невиконання рішень міжнародних організацій, наприклад резолюцій Парламентської асамблеї Ради Європи щодо відновлення територіальної цілісності та суверенітету України. Епоха безкарності ?

Потребує відповіді, як мінімум, таке запитання: наскільки реальним є не локальний, а всеосяжний компроміс між різними – навіть протилежними – за своєю сутністю цивілізаціями? Окрім цього, на наш погляд, спроба екстраполювати на міжнародні відносини ідею виправлення, а не покарання правопорушника, є дещо утопічно-примарною.

Не менш утопічним проектом може сприйматися, на перший погляд, Європейська Зелена Угода (*The European Green Deal*), яку презентовано Європейською Комісією у грудні 2019 року²¹.

---

¹⁸ De Vladivostok à Lisbonne : ce que révèle la vision de l'Europe d'Angela Merkel. URL: <https://www.atlantico.fr/decryptage/2732922/de-vladivostok-a-lisbonne-ce-que-revele-la-vision-de-l-europe-d-angela-merkel-michael-bret-florent-parmentier>.

¹⁹ Emmanuel Macron. @EmmanuelMacron. URL: <https://twitter.com/emmanuelmacron/status/1163572183752462336>.

²⁰ Discours du président de la République Emmanuel Macron à la conférence des ambassadeurs et des ambassadrices de 2019. 27.08.2019. URL: <https://www.elysee.fr/emmanuel-macron/2019/08/27/discours-du-president-de-la-republique-a-la-conference-des-ambassadeurs-1>.

²¹ The European Green Deal sets out how to make Europe the first climate-neutral continent by 2050, boosting the economy, improving people's health and quality of life, caring

Амбітним видається її дещо гіперболічний, на наш погляд, вимір: за словами Президента ЄК Урсули фон дер Лейен мету цієї угоди становить збереження життя на планеті. Втім, її сутнісний зміст має цілком людиноцентристський характер: стратегія такої трансформації способу життя та праці людини, аби виробляти та споживати так, щоб бути здоровішими, а бізнес зробити ще інноваційнішим.

Оптимізм та рішучість ЄК виявляються, зокрема, у плані протягом 100 днів представити цілу низку правових актів та документів стратегічного характеру:

- проект першого у світі «Європейського закону про клімат»
- стратегію біорізноманіття до 2030 року
- нову промислову стратегію
- стратегію «Від ферми до столу» задля сталого та здорового харчування
- стратегію циркулярної економіки
- Зелену стратегію фінансування на 2020 рік
- Кліматичний пакт, що створить оптимальний правовий механізм широкої участі громадян у реалізації «зеленої політики»: розроблення нових ідей, обмін інформацією, започаткуванні місцевих заходів тощо²².

З огляду на те, що одним зі стратегічних наслідків реалізації Європейської Зеленої Угоди передбачається мінімізація або зведення нанівець ресурсної залежності, як одного з чинників економічного зростання, амбітність цього проекту має і геополітичну складову. Ступінь реалістичного Зеленої Угоди певною мірою зможемо оцінити вже у березні 2020 року.

РЕФЕРАТИВНИЙ ОГЛЯД ЄВРОПЕЙСЬКОГО ПРАВА

Жовтень – грудень 2019 р.

Редакційна колегія серії:

Гріненко О. О.

Випуск підготували:

Кондратова А. М., Кузьменко Н. О.,
Палій В. В., Телькіненна Т. Е.

Відповідальна за випуск:

Кондратова А. М.

Формат 60x90/16. Гарнітура Times New Roman.
Ум. друк. арк. 2,13. Обл.–вид. арк. 2,01.

Оригінал–макет підготовлено в
Інституті законодавства Верховної Ради України
04053, м. Київ, пров. Несторівський, 4.